

EUROOPA KOHTU OTSUS

2. aprill 1998*

Apellatsioonkaebus – Füüsilised või juriidilised isikud – Füüsilisi ja juriidilisi isikuid otseselt ja isiklikult puudutavad meetmed

Kohtuasjas C-321/95 P

Stichting Greenpeace Council (Greenpeace International) ja teised, esindaja: *barrister* Philippe Sands ja *barrister* Mark Hoskins, keda juhendab *solicitor* Leigh, Day & Co, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Jean-Paul Noesen, 18 Rue des Glacis,

apellandid,

esitavad apellatsioonkaebuse Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu (esimene koda) 9. augusti 1995. aasta määruse suhtes kohtuasjas T-585/93 (Greenpeace ja teised *vs.* Euroopa Komisjon, EKL 1995, lk II-2205), millega taotletakse selle määruse tühistamist, ning teisteks menetluse osapoolteks on: **Euroopa Ühenduste Komisjon**, esindajad: õigustalituse ametnik Peter Oliver, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Carlos Gómez de la Cruz, Wagner Centre, Kirchberg,

keda toetavad:

Hispaania Kuningriik, esindaja: ühenduse õiguslase ja asutustevahelise koordineerimise peadirektor Alberto José Navarro González ja Euroopa Kohtu asjadega tegeleva riikliku õigustalituse ametnik, riiklik esindaja Gloria Calvo Díaz, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Hispaania suursaatkond, 4–6 Boulevard Emmanuel Servais,

menetluse astuja,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president G. C. Rodríguez Iglesias, kodade esimehed C. Gulmann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet, kohtunikud G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida (ettekandja-kohtunik), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja L. Sevón,

kohtujurist: G. Cosmas,

kohtusekretär: R. Grass,

---

* Kohtumenetluse keel: kreeka

arvestades kohtuistungil ettekannet,

kuulanud 17. juunil 1997. aasta kohtuistungil, kus Stichting Greenpeace Council'it (Greenpeace International) ja teisi esindasid Philippe Sands ja Mark Hoskins, kus komisjoni esindas Peter Oliver ja Hispaania Kuningriiki esindas riiklik esindaja Luis Pérez de Ayala Becerril, ära poolte suulised argumendid,

olles kuulanud 23. septembri 1997. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 16. oktoobril 1995. aastal saabunud avaldusega esitasid Stichting Greenpeace Council (Greenpeace International) ja teised EÜ kohtu põhikirja artikli 49 alusel kaebuse esimese astme kohtu 9. augusti 1995. aasta määruse vastu kohtuasjas T-585/93 Greenpeace ja teised vs. Euroopa Komisjon (EKL 1995, lk II-2205) (edaspidi „vaidlustatud määrus”), kuivõrd esimese astme kohus kuulutas vastuvõetamatuks nende hagi, mille nad esitasid selleks, et tühistada komisjoni otsus, mis väidetavalt võeti vastu 7. märtsi 1991 ja 29. oktoobri 1993 vahel ja millega otsustati vastavalt otsusele C (91) 440, mis puudutab Euroopa Regionaalarengu Fondi antavat finantsabi kahe elektrijaama ehitamiseks Kanaari saartel (Gran Canaria ja Tenerifel), maksta Hispaania Kuningriigile 12 000 000 eküüd või muud selles määrukses kehtestatud summad.

2. Vaidlustatud määruse kohaselt on vaidluse faktiline taust järgmine:

„1. 7. märtsil 1991. aastal võttis komisjon Euroopa Regionaalarengu Fondi käsitleva nõukogu 19. juuni 1984. aasta määruse (EMÜ) nr 1787/84 (EÜT 1984 L 169, lk 1, „alusmäärus”), viimati muudetud nõukogu 20. detsembri 1985. aasta määrusega (EMÜ) nr 3641/85 (EÜT 1985 L 350, lk 40), alusel vastu otsuse C (91) 440, millega antakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (edaspidi „ERF”) Hispaania Kuningriigile infrastruktuuri investeringuteks finantsabi kuni 108 578 419 eküü ulatuses. Asjaomane projekt hõlmas Unión Eléctrica de Canarias SA (edaspidi „Unelco”) poolt kahe elektrijaama ehitamist Kanaari saartele, s.t Gran Canariale ja Tenerifele.

2. Ühenduse rahalised vahendid nende elektrijaamade ehitamiseks pidi jaotatama neljale aastale ajavahemikus 1991–1994 ning makstama välja aastaste osamaksetena (otsuse II ja III lisa artiklid 1 ja 3). Esimese aasta (1991) rahaline kohustus summas 28 953 000 (otsuse artikkel 1) pidi tasutama siis, kui kostja võtab otsuse vastu (otsuse III lisa lõige A4). Järgmised väljamaksed, mis tuginevad projekti rahastamiskavale ja selle täitmisel tehtavatele edusammudele, pidid katma kõnealuste projektidega seotud kulutused, mis on asjaomaste liikmesriikide poolt juriidiliselt heaks kiidetud. Otsuse artikli 5 alusel oli komisjonil võimalik kõnealusele projektile antud abi vähendada või selle andmine peatada juhul, kui uurimise käigus peaksid ilmnema eeskirjade eiramised ja eelkõige siis, kui peaksid toimuma märkimisväärsed muutused, mis mõjutavad projekti läbiviimist ja millele komisjoni heakskiitu ei taotletud (otsuse III lisa lõiked A20, A21 ja C2).

3. 23. detsembri 1991. aasta kirjaga teavitasid Aurora González González ja Pedro Melián Castro, s.t viies ja kuues apellant, komisjoni sellest, et Gran Canarial teostatud toimingud olid ebaseaduslikud, sest Unelco ei suutnud vastavalt nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiivile 85/337/EMÜ (teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta, EÜT L 175, lk 40) viia läbi keskkonnamõju hindamist, ning palusid komisjonil tööde peatamiseks sekkuda. Nende kiri registreeriti numbriga 4084/92 all.

4. 23. novembri 1992. aasta kirjaga palus teine apellant, Domingo Viera González, komisjonilt abi kaalutlusel, et Unelco oli Gran Canarial ja Tenerifel tööd alustanud ilma, et Comisión de Urbanismo y Medio Ambiente de Canarias (Kanaari saarte planeerimis- ja keskkonnamõju komisjon, edaspidi „Cumac”) oleks kooskõlas kohaldatavate riiklike õigusaktidega väljastanud oma keskkonnamõju deklaratsiooni. Nende kiri registreeriti numbriga 5151/92 all.

5. 3. detsembril 1992. aastal andis Cumac välja kaks keskkonnamõju deklaratsiooni, mis puudutasid elektrijaamade ehitamist Gran Canariale ja Tenerifele ja mis avaldati vastavalt 26. veebruaril ja 3. märtsil 1993. aastal väljaandes „Boletín Oficial de Canarias”.

6. 26. märtsil 1993. aastal esitas 18. apellant, Tenerifel tegutsev kohalik keskkonnakaitseühendus Tagoror Ecologista Alternativo (edaspidi „TEA”), halduskaebuse Cumaci keskkonnamõjude deklaratsiooni vastu seoses Tenerifele elektrijaama ehitamise projektiga. 2. aprillil algatas ka 19. apellant, Gran Canarial tegutsev kohalik keskkonnakaitseühendus Comisión Canaria contra la Contaminación (Kanaari saarte saaste vastu võitlemise komisjon, edaspidi „CIC”), haldusmenetluse Cumaci keskkonnamõjude deklaratsiooni vastu seoses kahe ehitusprojektiga Gran Canarial ja Tenerifel.

7. 18. detsembril 1993. aastal algatas keskkonnakaitseühendus Greenpeace Spain, mis vastutab riiklikul tasandil esimese apellandi, Hollandis peakontorit omava looduskaitsefondi Stichting Greenpeace Council (edaspidi „Greenpeace”), eesmärkide saavutamise eest kohalikul tasandil, kohtumenetluse, milles seadis kahtluse alla Kanaari saarte piirkondliku tööstus-, kaubandus- ja tarbimisministeeriumi poolt Unelcole antud halduslubade kehtivuse.

8. 17. märtsi 1993. aasta kirjaga, mis on adresseeritud Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraadi (peadirektoraat XVI) peadirektorile, palus Greenpeace komisjonil kinnitada, kas Kanaari saarte regionaalvalitsusele on kahe elektrijaama ehitamiseks makstud ühenduse struktuurifondide vahendeid ning teavitada ennast nende vahendite väljamaksmise ajakavast.

9. 13. aprilli 1993. aasta kirjaga soovitas peadirektoraadi XVI peadirektor Greenpeace'il „lugeda otsust C (91) 440”, mis tema sõnul sisaldab „täpseid tingimusi, mida Unelco peab täitma ühenduse abi ja rahastamiskava saamiseks.“

10. 17. mai 1993. aasta kirjaga palus Greenpeace komisjonil täies mahus avaldada kogu teabe, mis puudutab komisjoni poolt seoses kahe elektrijaama ehitamisega Kanaari saartele võetud meetmeid vastavalt nõukogu 24. juuni 1988. aasta määrusele (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse

kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeeringispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT 1988 L 185, lk 9), milles nähakse ette, et: „Struktuurifondide rahastatavad või EIPilt või mõnelt muult olemasolevalt rahastamisvahendilt abi saavad meetmed vastavad asutamislepingute sätetele, rahastamisvahenditele, mis on vastu võetud vastavalt nendele, ning ühenduse poliitikale, sealhulgas poliitikale, mis käsitleb ... keskkonnakaitset.”

11. 23. juuni 1993. aasta kirjaga kirjutas regionaalpoliitika peadirektoraadi peadirektor organisatsioonile Greenpeace järgmist: „Pean kahetsusega ütlema, et ei saa seda teavet anda, sest see puudutab komisjonisest otsuste tegemise menetlust ..., kuid kinnitan, et komisjon tegi otsuse alles pärast seda, kui oli põhjalikult konsulteerinud erinevate asjassepuutuvate talitustega.”

12. 29. oktoobril 1993 toimus komisjoni ruumides Brüsselis Greenpeace'i ja regionaalarengu peadirektoraadi kohtumine, kus käsitleti ERDFi poolt Gran Canariale ja Tenerifele elektriyaamade ehitamiseks rahaliste vahendite andmist.”

3. Eelnimetatud arvesse võttes algatasid apellandid esimese astme kohtu kantseleisse esitatud taotlusega 21. detsembril 1993. aastal menetluse, milles taotlesid, et tühistataks komisjoni väidetav otsus anda Hispaania valitsusele lisaks 28 953 000 eküü suurusele esimesele osamaksele veel 12 000 000 eküüd, et hüvitada kulutused, mis tulenesid kahe elektriyaama ehitamisest Kanaari saartele (Gran Canaria ja Tenerife). See otsus tehti väidetavalt ajavahemikus, mis jäi 7. märtsi 1991. aasta, mil võeti vastu otsus C (91) 440, ja 29. oktoobri 1993. aasta vahele, mil komisjon kinnitas ülalnimetatud kohtumisel Greenpeace'iga, keeldudes siiski esitamast Greenpeace'ile üksikasjalikku teavet Kanaari saartele kahe elektriyaama ehitamise rahastamise kohta, et Hispaania valitsusele on vastavalt otsusele C (91) 440 juba antud kokku 40 000 000 eküüd.

4. Eraldi dokumendiga, mis esitati esimese astme kohtu kantseleisse 22. veebruaril 1994, esitas komisjon vastuvõetamatuse vastuväite, mille toetuseks esitas kaks väidet, millest üks puudutas vaidlustatud otsuse olemust ja teine apellantide *locus standi* puudumist.

5. Vaidlustatud määrusega toetas esimese astme kohus vastuväidet ja tunnistas hagi vastuvõetamatuks.

6. Komisjoni poolt vastuvõetamatuse vastuväite toetuseks esitatud väite kohta märkis esimese astme kohus punktis 46, et kõigepealt on vaja uurida, kas hagejal on hagi esitamiseks *locus standi*, ja siis kaaluda, kas vaidlustatud õigusakt kujutab endast otsust EÜ asutamislepingu artikli 173 tähenduses.

7. Erasisikutest hagejate *locus standi* kohta viitas esimese astme kohus kõigepealt punktis 48 Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt võivad isikud, kellele otsus ei ole adresseeritud, ainult siis väita, et otsus neid otseselt puudutab, kui otsus mõjutab neid teatud neile omaste omaduste tõttu või olukorra tõttu, mis eristab neid kõikidest teistest isikutest, ja tõstab nad selliste tegurite tõttu sarnaselt otsuse adressaadiga eraldi esile (otsus kohtuasjas 25/62 Plaumann vs. komisjon; EKL 1963, lk 95, kohtuasjas 231/82: Spijker vs. komisjon, EKL 1983, lk 2559, kohtuasjas 97/85: Deutsche Lebensmittelwerke and Others vs. komisjon, EKL 1987, lk 2265, kohtuasjas C-198/91: Cook vs. komisjon,

EKL 1993, lk I-2487, kohtuasjas C-225/91: *Matra vs. komisjon*, EKL 1993, lk I-3203, kohtuasjas T-2/93: *Air France vs. komisjon*, EKL 1994, lk II-323 ja kohtuasjas T-465/93: *Conorzio Gruppo di Azione Locale „Murgia Messapica“ vs. komisjon*, EKL 1994, lk II-361).

8. Esimese astme kohus otsustas seejärel punktis 49 uurida hagejate väidet, et kohtupraktikaga kehtestatud piirangud ei peaks kitsendama kohtu tegevust ja et kohus peaks keskenduma üksnes asjaolule, et kolmandatest isikutest hagejad on ühenduse institutsioonide ebaseaduslikust käitumisest tuleneva kahjuliku keskkonnamõju tõttu kannatanud kahju või võivad kahju kannatada.

9. Seetõttu väitis esimese astme kohus punktis 50, et kuigi Euroopa Kohtu praktika puudutas eelkõige majandushuvidega seotud kohtuasju, on nende poolt kohaldatav põhikriteerium (selliste tingimuste kooslus, mis võimaldab kolmandast isikust hagejal väita, et vaidlustatud otsus mõjutab teda viisil, mis eristab teda kõikidest teistest isikutest) kohaldatav olenemata sellest, millist laadi (kas majanduslikku või muud laadi) on hagejate huvid, mida mõjutati.

10. Esimese astme kohus leidis sellest tulenevalt punktis 51, et hagejate poolt nende *locus standi* hindamiseks väljapakutud kriteerium, s.t kahju kogemine või selle võimalik kogemine, ei ole üksinda piisav hagejatele *locus standi* andmiseks; seda seetõttu, et selline kahju võib üldiselt ja abstraktselt mõjutada suurt hulka inimesi, keda ei ole võimalik ette selliselt kindlaks määrata, et neid oleks võimalik eristada individuaalselt just nagu kõnealuse otsuse adressaate eespool osutatud kohtupraktika kohaselt. Esimese astme kohus lisas, et võttes arvesse asutamislepingu artikli 173 neljandas lõigus sätestatud tingimusi ei mõjutanud seda järeldust see, et liikmesriikide kohtute praktika kohaselt võib *locus standi* sõltuda üksnes sellest, kas hagejatel on küsimuses „piisav” huvi mängus.

11. Esimese astme kohus järeldas sellest tulenevalt punktis 52, et hagejate väitega, et nende *locus standi* küsimus tuleks kõnealusel juhul kindlaks määrata muid kriteeriume arvesse võttes kui need, mis kohtupraktikas juba sätestatud, ei saa nõustuda ning väitis punktis 53, et nende *locus standi*'t tuleb hinnata kõnealuses kohtupraktikas sätestatud kriteeriumide alusel.

12. Seoses sellega märkis esimese astme kohus punktides 54 ja 55, et need omadused, mida hagejad väidavad endal olevat kohalike elanike, kalurite või talunikena või kahe elektriijaama ehitamise mõjust kohalikule turismile, Kanaari saarte elanike tervisele ja keskkonnale mõjutatud isikutena, ei erista hagejaid teistest kõnealuses piirkonnas elavatest või seal äritegevust teostavatest isikutest ning seega ei saanud vaidlustatud otsus neid mõjutada teisiti kui teisi kohalikke elanikke, kalureid, talunikke või turiste, kes olid või on tulevikus samas olukorras.

13. Lõpuks sedastas esimese astme kohus punktis 56, et see, et osa hagejaid esitas komisjonile kaebuse, ei saa neile anda arutamislepingu artikli 173 alusel *locus standi*'t, sest ERDFi antud finantsabi puhul ei ole kehtestatud mingeid spetsiaalseid menetlusi, mille kaudu võiksid üksikisikud osaleda ERDFiga seotud otsuste vastuvõtmises, elluviimises ja järelevalves. Euroopa Kohus on varem sedastanud, et isikut, kes palus institutsioonil enda suhtes otsust mitte vastu võtta ja alustada selle asemel kolmandate

isikute suhtes uurimine, võib käsitada otsest huvi omavana; see isik ei olnud aga siiski täpselt sellises õiguslikus olukorras kui ühinemislepingu artikli 173 alusel tühistada võiva meetme tegelik või potentsiaalne adressaat (kohtuasi 246/81: Lord Bethell vs. komisjon, EKL 1982, lk 2277).

14. Teiseks, seoses hagejaks olnud ühingu *locus standi*'ga meenutas esimese astme kohus punktis 59, et on varem järjepidevalt sedastanud, et ühingu puhul, mis on loodud mingi inimestekategooria ühiste huvide kaitseks, ei saa seda ühingut käsitada asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses otseselt ja isiklikult puudutatud olevaks meetme poolt, mis mõjutab selle kategooria üldiseid huvisid, ja seetõttu ei ole sellisel ühingul õigust alustada tühistamismenetlust, kui liikmetel ei ole seda võimalik teha individuaalselt (liidetud kohtuasjad 19/62–22/62: Fédération Nationale de la Boucherie en Gros et du Commerce en Gros des Viandes and Others vs. nõukogu, EKL 1962, lk 491; kohtuasi 72/74: Union Syndicale – Service Public Européen and Others vs. nõukogu, EKL 1975, lk 401; kohtuasi 60/79: Fédération Nationale des Producteurs de Vins de Table et Vins de Pays vs. komisjon, EKL 1979, lk 2429; kohtuasi 282/85: DEFI vs. komisjon, EKL 1986, lk 2469; kohtuasi 117/86: UFADE vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1986, lk 3255, punkt 12 ja liidetud kohtuasjad T-447/93, T-448/93 ja T-449/93: AITEC and Others vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1971, punktid 58 ja 59). Arvestades, et esimese astme kohus oli sedastanud, et eraisikutest hagejaid ei saa käsitada vaidlustatud otsuse puhul isiklikult puudutatuna, järeldas ta seetõttu punktis 60, et hagejatest ühingute liikmeid ei saa Gran Canaria ja Tenerife kohalike elanikena seetõttu samuti pidada isiklikult puudutatuks.

15. Esimese astme kohus märkis seejärel punktis 59, et erilised asjaolud, nagu näiteks roll, mida ühing mängib menetluses, mille tulemusel võeti vastu akt asutamislepingu artikli 173 tähenduses, võivad õigustada seda, et hagi, mille esitajaks oli ühing, mille liikmeid vaidlustatud meede otseselt ja isiklikult ei mõjutanud, käsitatakse vastuvõetavana (liidetud kohtuasjad 67/85, 68/85 ja 70/85: Van der Kooy and Others vs. komisjon, EKL 1988, lk 219 ja kohtuasi C-313/90: CIRFS and Others vs. komisjon, EKL 1993, lk I-1125).

16. Oma otsuse punktis 62 tuli esimese astme kohus siiski järeldusele, et Greenpeace'i kirjavahetus ja arutelud komisjoniga, mis puudutasid Kanaari saartele kahe elektriijaama ehitamise projekti rahastamist, ei kujutanud endast selliseid erilisi asjaolusid, sest komisjon ei algatanud enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist mingit menetlust, milles Greenpeace osales. Samuti ei olnud Greenpeace mingil moel komisjoni vahendajaks seoses baasotsuse C (91) 440 ja/või vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega.

17. Oma kaebuses väidavad apellandid, et otsustades, kas vaidlustatud otsus puudutas neid asutamislepingu artikli 173 tähenduses isiklikult, eksis esimese astme kohus selle sätte tõlgendamisel ja kohaldamisel, ning et Euroopa Kohtu praktika kohaldamisel majanduslike küsimuste ja õiguste suhtes, mille kohaselt üksikisik peab kuuluma nn suletud klassi, et ühenduse õigusakt neid isiklikult puudutaks, ei suutnud esimese astme kohus võtta arvesse nende hagi toetavate keskkonnahuvide erilist iseloomu.

18. Apellandid väidavad esiteks, et esimese astme kohtu võetud lähenemisviis loob õigusliku tühimiku ühenduse keskkonnaõigusaktide järgimise tagamisel, sest selles valdkonnas on huvid juba oma olemuselt ühised ja jagatud ning nende huvidega seotud õigusi omab tõenäoliselt potentsiaalselt väga suur arv üksikisikuid, millest tulenevalt ei

saaks sellisel juhul olla kunagi suletud hagejate rühma, kes vastavad esimese astme kohtu poolt vastu võetud kriteeriumidele.

19. Seda õiguslikku tühimikku ei saa täita ka riiklikus kohtus menetluse algatamise võimaluse ettenägemisega. Apellantide sõnul on antud juhul selliseid menetlusi tegelikult algatatud, kuid need puudutavad Hispaania ametiasutuste suutmatust täita nõukogu direktiivist 85/337/EMÜ tulenevaid kohustusi ja mitte komisjoni meetme seaduspärasust, s.t seda kas komisjon astus struktuurifondidest väljamakseid tehes üle ühenduse õigusest, rikkudes oma kohustust kaitsta keskkonda.

20. Teiseks väidavad apellandid, et esimese astme kohus tegi valesti, võttes punktis 51 vaidlustatud määruse puhul seisukoha, et *locus standi* suhtes riiklikele õigusaktidele viitamine ei ole artikli 173 tähenduses asjakohane. Esimese astme kohtu poolt vastu võetud lahendus näib olevat vastuolus nii riiklike kohtute otsuste ja riiklike õigusaktidega ettenähtud lahenduse kui ka arengutega rahvusvahelises õiguses. Apellantide sõnul on komisjoni ökoinstituudi poolt komisjoni jaoks koostatud dokumendi „Final Report on Access to Justice (1992)” („Lõpparuanne juurdepääsust õigusemõistmisele”) põhjal selge, et kui neilt oleks nõutud menetluse alustamist mõne liikmesriigi kohtu ees, oleks mõne või kõigi hagejate algatatud menetlus tunnistatud vastuvõetavaks. Apellandid lisavad, et ülalkirjeldatud muutused on tingitud Ameerika Ühendriikide õigusest, Ülemkohtu 1972. aasta otsusest kohtuasjas *Sierra Club vs. Morton* (405 U.S. 727, 31 Led 2d 636 (1972), lk 643) kus on öeldud, et: „Esteetiline ja keskkondlik, nagu ka majanduslik heaolu, on meie ühiskonnas elukvaliteedi jaoks olulised komponendid, ning tõsiasi, et teatud keskkonnahuvisid jagavad pigem rohkemad inimesed kui vaid üksikud, ei muuda neid huve kohtumenetluse abil vähem õiguskaitset väärivaks.”

21. Kolmandaks väidavad apellandid, et esimese astme kohtu lähenemisviis vaidlustatud määruse puhul on vastuolus nii Euroopa Kohtu praktikaga kui ka ühenduse institutsioonide ja liikmesriikide valitsuste keskkonnaküsimusi käsitlevate deklaratsioonidega. Kohtupraktika puhul tuginevad nad seisukohale, et keskkonnakaitse on üks ühenduse põhieesmärke (otsused kohtuasjas 240/83: *Procureur de la République vs. Association de Défense des Brûleurs d'Huiles Usagées*, EKL 1985, lk 531, punkt 13 ja kohtuasjas 302/86: *Commission vs. Taani*, EKL 1988, lk 4607, punkt 8) ja väidavad, et ühenduse keskkonnaõigusaktid võivad luua üksikisikute jaoks õigusi ja kohustusi (otsused kohtuasjas C-131/88: komisjon *vs. Saksamaa*, EKL 1991, lk I-825, punkt 7 ja kohtuasjas C-361/88: komisjon *vs. Saksamaa*, EKL 1991, lk I-2567, punktid 15 ja 16). Kõnealusel juhul väidavad apellandid ka seda, et nende väited isikliku mure kohta põhinevad oma olemuselt individuaalsetel õigustel, mis on antud direktiiviga 85/337 ja mille artikli 6 lõige 2 ja artikkel 8 näevad teatud projektide puhul ette osalemise keskkonnamõju hindamise menetluses (otsused kohtuasjas C-431/92: komisjon *vs. Saksamaa*, EKL 1995, lk I-2189, punktid 37-40), ja et need on esile tõstetud komisjoni otsuses C (91) 440 tunnustatud ja kaitstud õiguste põhjal.

22. Apellandid viitavad seejärel viiendale keskkondlikule tegevusprogrammile (EÜT 1993 C 138, lk 1), ühenduse poolt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 1992. aasta keskkonna- ja arengukonverentsil ratifitseeritud Rio deklaratsiooni 10. põhimõttele, samal konverentsil vastu võetud tegevusprogrammile Agenda 21, Euroopa Nõukogu keskkonnale ohtlikest tegevustest tuleneva kahju tsiviilvastutuse konventsioonile ja

Maailmapanga poolt keskkonnale negatiivset mõju omavate tegude läbivaatamiseks kehtestatud haldussüsteemile (Maailmapank, resolutsioon nr 93-10, resolutsioon IDA93-6, 22.9.1993, lõige 12).

23. Neljandaks pakuvad apellandid välja asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu teistsuguse tõlgenduse. Selleks, et määrata kindlaks, kas ühenduse õigusakt, mis hõlmab ühenduse keskkonnakohustuste rikkumist, puudutab isiklikult konkreetset hagejat, tuleks hagejatel nõuda, et nad tõestaksid, et:

a) nad on isiklikult ühenduse asjaomase institutsiooni väidetava ebaseadusliku tegevuse, näiteks hageja keskkonnaõiguste rikkumise või tema keskkonnahuvidesse sekkumise, tulemusel kannatanud tegelikku või potentsiaalset kahju;

b) kahju on võimalik siduda vaidlustatud õigusaktiga ja

c) kahju on võimalik positiivse otsusega hüvitada.

24. Apellandid väidavad, et nad vastavad neile kolmele tingimusele. Esimese tingimuse puhul märgivad apellandid, et nad on esitanud teatise, milles on kirjeldanud komisjoni õigusaktide tulemusel neile tekitatud kahju. Teise tingimuse puhul osutavad nad, et andes otsuse C (91) 440 alusel Hispaania Kuningriigile keskkonnaõigusakte rikkudes rahalisi vahendeid ühenduse läbiviidavate ehitusprojektide jaoks, aitas komisjon otseselt kaasa nende huvide kahjustamisele, sest Hispaania ametiasutustel ei olnud mingit kaalutusõigust selles suhtes, kuidas neid rahalisi vahendeid kasutada. Kolmanda tingimuse puhul leiavad apellandid, et kui esimese astme kohus oleks vaidlustatud otsuse tühistanud, ei oleks komisjon elektriijaamade ehitamistööde rahastamist jätkanud ning see oleks tõenäoliselt kuni keskkonnamõtjude hindamisprotsessi lõpetamiseni peatatud.

25. Apellandid väidavad samuti, et keskkonnaühendusi tuleks tunnustada *locus standi*'t omavana juhul, kui nende eesmärgid puudutavad peaaesjalikult keskkonnakaitset ja kui vaidlustatud otsus mõjutab isiklikult ühte või enamat sellise ühenduse liiget, samuti siis, kui muudest aspektidest olenemata on nende põhiseesmärk keskkonnakaitse ja nad suudavad kõnealuse küsimuse puhul tõestada erihuvi olemasolu.

26. Viidates ülalmainitud otsusele kohtuasjas Plaumann vs. komisjon järelavad apellandid, et artiklit 173 ei tohi tõlgendada piiravalt; selle sõnastus ei nõua selgesõnaliselt nn suletud rühma ideel põhinevat lähenemisviisi, nagu ilmneb Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu praktikast (otsused kohtuasjas 11/82: Piraiki-Patraiki and Others vs. komisjon, EKL 1985, lk 207; kohtuasjas C-358/89: Extramet Industrie vs. nõukogu, EKL 1991, lk I-2501; kohtuasjas C-309/89: Codorniu vs. nõukogu, EKL 1994, lk I-1853 ja liidetud kohtuasjades T-480/93 ja T-483/93: Antillean Rice Mills and Others vs. komisjon, EKL 1995, lk II-2305). Pigem tuleks seda tõlgendada selliselt, et kaitsta peamisi keskkonnahuve ja tagada tõhusalt konkreetset keskkonnaõigused (otsused eespool viidatud kohtuasjas Procureur de la République vs. Association de Défense des Brûleurs d'Huiles Usagées, punkt 13; kohtuasjas 222/84: Johnston vs. Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary, EKL 1986, lk 1651, punktid 13–21 ja kohtuasjas 222/86: UNECTEF vs. Heylens and Others, EKL 1987, lk 4097, punkt 14).

Euroopa Kohtu põhjendused

27. Asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tõlgendus, mida esimese astme kohus kohaldas järeldades, et hagejatel ei ole *locus standi*'t, on kooskõlas Euroopa Kohtu kohtupraktikaga.

28. Füüsiliste isikute puhul tuleneb kohtupraktikast, millele on viidatud nii vaidlustatud määruse punktis 48 kui ka käesoleva otsuse punktis 7, et kui, nagu kõnealusel juhul, hagejat üldiselt ja abstraktselt puudutava otsuse vastuvõtmisel ei võetud arvesse hageja ja tegelikult ükskõik millise samas olukorras oleva isiku konkreetset olukorda, ei puuduta see õigusakt hagejat isiklikult.

29. Sama kehtib ühingute puhul, mis väidavad omavat *locus standi*'t tänu tõsiasjale, et vaidlustatud otsus puudutab nende esindatud isikuid isiklikult. Eelmises lõigus esitatud kaalutlustel ei ole see tegelikult nii.

30. Hinnates apellantide väiteid, millega nad püüavad näidata, et Euroopa Kohutu praktikas, nii nagu seda kohaldab esimese astme kohus, ei võeta arvesse nende hagi toetavate keskkonnahuvide erilist iseloomu, tuleks rõhutada, et apellantide direktiivist 85/337 tulenevaid keskkonnaõigusi mõjutab pigem otsus ehitada kõnealused kaks elektrijaama.

31. Nendel asjaoludel võib vaidlustatud otsus, mis puudutab kõnealuste elektrijaamade ühendusepoolset rahastamist, neid õigusi vaid kaudselt mõjutada.

32. Apellantide väite kohta, et Euroopa Kohtu praktika kohaldamine tähendaks antud juhul neile direktiivist 85/337 tulenevate õiguste puhul tõhusa kohtuliku kaitse puudumist, tuleb märkida, et nagu toimikust ilmneb, alustas Greenpeace menetlusi riiklikes kohtutes, vaidlustades Unelcole kõnealuse kahe elektrijaama ehitamise puhul antud halduslubasid. TEA ja CIC esitasid hagrid ka CUMACi keskkonnamõju deklaratsiooni suhtes seoses kahe ehitusprojektiga (vt vaidlustatud määruse punktid 6 ja 7, mis on ära toodud käesoleva otsuse punktis 2).

33. Olgugi, et nende menetluste ja esimese astme kohtu ette toodud hagi sisu on erinev, põhinevad mõlemad hagrid samadel direktiiviga 85/337 üksikisikutele antud õigustel ning seega on käesoleva juhtumi asjaolude puhul õigused täielikult kaitstud liikmesriikide kohtute poolt, mis võivad vajaduse korral asutamislepingu artikli 177 alusel suunata küsimuse Euroopa Kohtule eelotsuse tegemiseks.

34. Seetõttu ei eksinud esimese astme kohus seaduse vastu, võttes otsuse hagejate *locus standi* suhtes vastu Euroopa Kohtu poolt käesoleva otsuse punktis 7 osutatud kohtupraktikas kujundatud kriteeriume silmas pidades.

35. Nendel asjaoludel tuleb apellatsioonkaebus tagasi lükata.

Kohtukulud

36. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Arvestades, et apellandid on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta nende kanda. Kodukorra artikli 69 lõike 4 alusel peab Hispaania Kuningriik menetlusse astujana kandma oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.
2. Mõista kohtukulud välja apellantidelt.
3. Hispaania Kuningriik peab kandma oma kohtukulud ise.

Rodríguez Iglesias

Gulmann

Ragnemalm

Wathelet

Mancini

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Murray

Edward

Puissochet

Hirsch

Jann

Sevón

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 2. aprillil 1998 Luxembourgis.

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

Kohtusekretär

President